

Jyväskylän yliopiston historian ja etnologian laitoksen toimintakertomus vuodelta 2013

Historian ja etnologian laitos menestyi laadullisesti 2013 niin tutkimuksessa kuin koulutuksessakin. Vuoden merkittävin uutinen oli Jyväskylän yliopiston historia-alan nousu kansainvälisessä QS-rankingissä maailman 200 parhaimman joukkoon; Suomesta ainoastaan Helsingin yliopisto on samassa ryhmässä, vaikka historiaa opetetaan ja tutkitaan käytännössä kaikissa suomalaisissa yliopistoissa.

Hela oli vuodenvaihteessa 2013 – 2014 edelleen yksi Jyväskylän yliopiston kärkilaitoksista niin julkaisujen määrän kuin laadunkin suhteen, kilpaillun täydentävän rahoituksen osalta kuin myös tutkintojen ja opintomenestyksen mittareilla sekä yhteiskunnallisella vaikuttavuudella mitattuna. Hela säilytti asemansa haluttuna koulutuspaikkana. Hela on myös haluttu työpaikka, mikä näkyi hakupaineessa Helassa haussa olleisiin työsuhteisiin. Hyvinvointitutkimusten perusteella Hela on myös hyvä paikka tehdä työtä; hyvinvointikyselyiden tulokset ovat vuodesta toiseen olleet yliopiston kärkitasoa. Merkittävin tekijä hyvään tulokseen on henkilöstön ja opiskelijoiden vahva sitoutuminen: laitoksessa ei ole yhtään ns. heikkoa lenkkiä, vaan kaikki tuottavat sitä tulosta mitä OKM ja yliopisto ainelaitokselta oikeutetusti odottavat.

Tutkimus

Helan kaksi laaja-alaista tutkimus- ja koulutusala, historia ja etnologia, osallistuvat laitoksen strategian mukaan oman alansa kansalliseen ja kansainväliseen keskusteluun alojensa keskeisillä areenoilla. Helan tehtävä on tuottaa laadukasta ja merkityksellistä tutkimustietoa.

Laitoksella toimi vuonna 2012 aloittanut Suomen Akatemian huippututkimusyksikkö Yhteiskunnan historia (yhdessä Tampereen yliopiston ja Åbo Akademin kanssa, johtaja prof. Petri Karonen). Sen sijaan laitoksen kaksi muuta huippuyksikköä, PMP (SA) ja pohjoismainen NordWel päättivät toimintansa vuoden 2013 aikana. Samoin *European Research Councilin* (ERC) rahoittama hanke (SSALT, prof. Kukkonen) päättyi vuonna 2013. Vuoden 2013 aikana päättyi kaikkiaan seitsemän Suomen Akatemian, EU:n tai NOS-HS:n rahoittamaa hanketta. Uusia akatemiahankeita saatiin kuitenkin viisi kappaletta: kolme projektia (Kinnunen, Lamberg, Stark), yksi akatemiaturkija (Eilola, ml. tutkimuskulut) ja yksi tutkijatohtori (Särkkä). SA-myöntöjen yhteissumma on noin 2,4 miljoonaa euroa, joka jakautuu vuosille 2013 – 2018. Uusien hankkeiden taloudellinen merkitys on hieman pienempi aikaisempiin verrattuna, johtuen laitoksen omaosusprosentin noususta 30 prosenttiin. Hakupaine akatemian suuntaan pysyi korkeana: syyskuun haussa lähti yhteensä 18 hakemusta (5 hanketta, 8 tutkijatohtoria, 4 akatemiaturkijaa, 1 Fidipro). Saavutus on hyvä varsinkin kun huomioidaan se, että huippuyksikön vuoksi merkittävä osa laitoksen vanhemmista tutkijoista ei voinut hakea rahoitusta Suomen Akatemialta. Akatemialta haettu yhteissumma kohosi yli 6,5 miljoonaan euroon. Hakupainetta myös muiden rahoittajien suuntaan oli, mm. Tekesiin ja EU:n rahoitusinstrumentteihin. Laitos tuki rahoituksen hakemista mm. työsuunnitelmien kautta, antamalla palautetta hakemuksista ja analysoimalla edellisten hakukierrosten palautetta.

Laitoksella oli vuoden 2013 aikana 32 täydentävän rahoituksen tutkimushanketta (Liite 3) eli kymmenkunta vähemmän kuin vuonna 2012, sekä tämän lisäksi lukuisia tohtorikoulutettavien ja tutkijoiden henkilökohtaisia apurahoja.

Laitoksen strategian mukaan *Helassa tutkitaan ihmisten ja ihmisyhteisöjen toimintaa ja edellytyksiä, niiden ehtoja ja tuloksia sekä niiden ajallista monikerroksisuutta.*

Helan keskeisimmät tutkimuksen tavoitteet strategiakaudella 2010 – 2017 ovat:

- Tutkimuksen toimintaedellytysten turvaaminen rahoituksen, infrastruktuurin, koulutuksen ja henkilöstön osalta
- Helan aseman vahvistaminen kansallisessa ja kansainvälisessä tiedeyhteisössä sekä erityisesti tutkimuksen kansainvälisyyden lisääminen
- Vertaisarvioitujen julkaisujen suhteellisen osuuden sekä kansainvälisten julkaisujen määrän lisääminen
- Tohtorikoulutuksen kehittäminen ja post doc -vaiheessa olevien tutkijoiden tukeminen

Strategian toimenpideohjelmassa luetellaan toimenpiteitä yllämainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi, konkreettisina toimina vuoden 2013 aikana toteutettiin:

- Laitoksen tutkimustoiminnan jäsentämistä tutkimuskeskittymien kautta syvennettiin. Jokainen keskittymä sisältää useita täydentävän rahoituksen hankkeita, ja tavoitteena on, että jokainen olisi tulevaisuudessa riittävän vahva hakemaan huippuyksikköstatusta. Laitos kohdensi strategista rahoitustaan tutkimuskeskittymien toimintaan: kullakin keskittymällä oli tutkimusavustaja syksyllä 2013 ja keskittymille myönnettiin erikseen tukea kansainvälisten tutkijatapaamisten kustannuksiin.
- Laitoksen kansainvälinen tutkimustoiminta kansainvälistyi näiden ja muiden toimenpiteiden myötä entisestään; Helassa ei koskaan aiemmin ole käynyt yhtä paljon ulkomaisia vieraita kuin vuoden 2013 aikana (ks. Liite 4). Helan omaa *visiting fellow* –ohjelmaa jatkettiin kahden pidemmän tutkijavierailun myötä (Jari Eloranta Yhdysvalloista kevät 2013 ja Jason Lavery niin ikään Yhdysvalloista kesästä 2013 kesään 2014). Laitoksen tutkijat vierailivat ahkerasti kansainvälisissä konferensseissa ja osa oli pidempiä aikoja tutkijavaihdossa. Laitoksella työskenteli yhdeksän kuukautta CIMOn rahoituksella malilainen tohtorikoulutettava (Bagayoko) Lisäksi laitoksella järjestettiin useita kansainvälisiä työpajoja.
- Vuoden aikana laitokselle rekrytoitiin yhdeksän uutta tohtorikoulutettavaa (väitelleitä kuusi)
- Tohtorikoulutettavien rahoitus muuttui vuoden 2013 aikana haasteellisemmaksi. Yliopiston tutkijakoulutuksen rahoitusuudistus vaikuttaa laitoksella varsinaisesti vasta vuoden 2014 aikana, kun kaksi vuotta tiedekunnan apurahaputkessa olleet tohtorikoulutettavat siirtyvät työsuhteisiin. Vuoden 2013 aikana Helan tohtorikoulutettavien rahoitustilanne oli erinomainen: kun lasketaan eripituiset rahoitusjaksot, kaikkiaan 42 Helan tohtorikoulutettavaa oli rahoituksen piirissä. Näistä 18 sai säätiöapurahaa, 9 apurahaa Jyväskylän yliopisto (sisältää sekä ns. ”putkiapurahat” että lyhyet startti-, silta- ja viimeistelyrahat) ja palkkaa nautti eripituisia jaksoja 15 tohtorikoulutettavaa (ml. muutama tutkimusavustaja, joiden päätyö ei kuitenkaan ollut laitoksella väitöskirjan tekeminen). Rahoitustilanne oli aavistuksen parempi kuin 2012, jolloin kaikkiaan 39 tohtorikoulutettavalla oli eripituisia rahoitusjaksoja (apurahoilla 28, palkkasuhteessa 12). Kaikkien aktiivisten jatko-opiskelijoiden kanssa allekirjoitettiin ohjausasiakirja. Apurahalla väitöstään laitoksen tiloissa tekevien kanssa allekirjoitettiin tilankäytösopimuksia.
- Laitos tuki täydentävän rahoituksen hankkimista ohjeistuksella ja neuvonnalla sekä allkoimalla tutkijoiden aikaa hankesuunnitteluun (työsuunnitelmissa)
- Kielenhuoltoon panostettiin voimakkaasti yhteistyössä tiedekunnan kanssa sekä laitoksen ns. budjettirahoituksella että hankkeiden rahoituksella.
- Laitoksella jatkettiin julkaisemiseen liittyvää koulutusta (Authors’ Studio).
- Laitoksen julkaisuvolyymi pysyi korkeana. Erityisesti panostettiin Jufo 2 ja 3 tason julkaisufoorumeihin. Laitoksella toimittiin muutenkin aktiivisesti julkaisufoorumin suuntaan.

Koulutus

Helan tehtävä on strategiansa mukaisesti kouluttaa historian ja etnologian asiantuntijoita, jotka lisäävät tietämystä eri aikojen kansallisista ja kansainvälisistä ilmiöistä, kulttuureista ja kulttuurisesta vuorovaikutuksesta. Helan koulutus perustuu tutkimuspohjaiseen opetukseen, jossa opiskelijat saavat monipuoliset tutkijan perustiedot ja -taidot. Hela on yksi maan laadukkaimmista maisterien ja tohtoreiden kouluttajista koulutusaloillaan sekä maan tehokkaimpia historian aineenopettajakouluttajia. Laitos on ainoa maisteritason arkistohallinnon koulutusta tarjoava alansa yksikkö Suomessa – tosin vuoden 2013 aikana yhä useampi historian yksikkö Suomen eri yliopistoissa aloitteli omia arkistoalan koulutusohjelmiaan kun arkistolaitos ilmoitti luopuvansa omasta koulutuksestaan. Tässä kilpailutilanteessa Helalla on erinomaiset mahdollisuudet menestyä myös jatkossa, kiitos vuosia sitten tehtyjen visionääristen päätösten joiden myötä koulutus aikanaan aloitettiin.

Taulukko 1. Helan tutkinnot ja tavoitteet 2011 – 2013

	Tavoite*	2011	2012	2013	Yhteensä 2011-13	Yht. keskim.
Huk	50	34	55	46	135	45,0
FM	45	47	43	35	124	41,7
FT	7	6	7	6	19	6,3

*vuosittainen tavoite kolmivuotiskaudelle 2011 – 2013

Hela ei saavuttanut 2013 tulostavoitteitaan sen enempää kandi-, maistereiden kuin tohtorienkaan osalta. Osaksi tämä selittyy epärealistisilla tavoitteilla (esim. kandidateille 50, vaikka sisäänotto 45), mutta tämä ei yksin riitä selitykseksi. Maisteritutkintojen määrä oli alempi kuin koskaan vuosien 2006 – 2013 aikana. Toisaalta, vuoden 2013 maisterimäärä on täysin linjassa kahden vuoden takaisen kandidateiden määrän kanssa. Vuodelle 2013 kuudesta seitsemään noussut tohtoritavoite pysyi saavuttamattomissa, vaikka laitoksella panostettiin voimakkaasti niin ohjausta kuin taloudellisiakin resursseja tohtorikoulutukseen. Sekä maisteri- että tohtoritutkintomäärien laskun yksi selitys on yleinen taloudellinen tila: epävarmuuden ilmapiirissä ei tutkintoja uskalleta ottaa, vaan täydennetään mieluummin opintoja perus- tai jatko-opiskelijana.

Yksi mahdollinen syy koulutuksen tuloksen heikkenemiseen voi olla vuoden 2013 poikkeuksellisen vahva panostus tutkimukseen, mikä on saattanut siirtää huomiota liiaksi pois koulutuksesta – ja myös jopa tohtorikoulutuksesta. Oli syy mikä tahansa, jatkossa Helassa tullaan panostamaan entistäkin enemmän opinto-ohjaukseen niin kandi-, maisteri- kuin tohtorikoulutettavienkin osalta. Opetussuunnitelmien uudistustyötä aloitetaan jo keväällä 2014; uudet opintosuunnitelmat tulevat voimaan syksyllä 2015.

Helan opiskelijat opiskelevat nopeaan tahtiin: vuosien 2011 – 2013 keskiarvoilla keskimäärin 32,8 % Helan opiskelijaa suoritti 55 opintopistettä vuodessa, kun tiedekunnan keskiarvo oli 30,7 %.¹ Vuonna 2013 kuitenkin 55 pistettä suorittaneiden suhteellinen osuus laski hieman verrattuna edellisvuoteen. Yli 60 opintopistettä suorittaneiden osuus vuosina 2011 - 2013 oli keskimäärin 25,8 % (htk keskiarvo 23,5 %) ja alle 5 pistettä suorittaneiden 25,0 % (htk keskiarvo 26,1 %). Suurimpien pistemäärien suhteellinen osuus on lievässä laskussa, pienten pistemäärien osalta ei ole suurta vuosittaisvaihtelua. Opintojen läpäisyyn tullaan kiinnittämään entistäkin enemmän huomiota Helan opintojen suunnittelussa.

Perustutkinto-opiskelijoiden valintaprosessia uudistettiin etnologian osalta 2012 ja 2013 ja historian osalta tehtiin päätöksiä 2013 valintojen uudistamiseksi 2014 alkaen (suoravalinta). Väitöskirjojen ohjaukseen on kiinnitetty erityistä huomiota; tätä työtä on kehitetty allekirjoittamalla ohjausasiakirjat kaikkien aktiivisten tohtorikoulutettavien kanssa sekä ottamalla 2012 käyttöön laitoksen oma jatko-opintosuunnitelma. Toimet eivät ole pureet riittävän tehokkaasti.

Vuoden 2013 kandidatuksista historia-alat tuottivat 36 (2012: 38) ja etnologia 10 (2012: 17); maisteritutkinnoista historia 28 (2012: 38) ja etnologia 6 (2012: 5); ja väitöksistä historia 3 (2012: 6) ja

¹ Vähintään 55 pistettä suorittaneet suhteessa läsnä oleviin opiskelijoihin. Tunnusluku lasketaan joka vuosi 20.9.

etnologia 3 (2012: 1). Aineenopettajatutkintoja suorittaneita suoravalittuja oli 10 (2012: 12) ja arkistohallinnan maisteriohjelmasta valmistui neljä maisteria (2012: kolme).

Vuoden 2013 väitelleet tutkijat olivat Laura Hirvi, Sakari Auvinen, Juha Järvelä, Vince Robert Nagy, Eerika Koskinen-Koivisto, Erkki Pehkonen

Koulutuksen itsearviointi tehtiin alkuvuodesta 2013. Itsearvioinnissa nousi useita kehittämisideoita, joita työstettiin vuoden aikana.

Helan strategian keskeisimmät tavoitteet koulutuksen osalta ovat:

- Hela vakiinnuttaa asemansa yhtenä merkittävimmistä historian aineenopettajakouluttajista sekä johtavana muistiorganisaatiokouluttajana Suomessa
- Hela on haluttu ja tunnettu opiskelupaikka, johon rekrytoitavilla opiskelijoilla on korkea lähtötaso ja motivaatio
- Hela saavuttaa koulutuksensa tulostavoitteet
- Työelämärelevanssi huomioidaan olennaisena osana koulutusta
- Koulutuksen kansainvälisyyttä laajennetaan

Strategian toimenpideohjelmassa luetellaan konkreettisia toimenpiteitä koulutuksellisten tavoitteiden saavuttamiseksi strategiakaudella. Keskeisiä konkreettisia toimenpiteitä olivat muun muassa:

Opiskelijat

- Helan tavoitteena on nostaa päävalinnan sisäänottoa historian osalta viidellä (35 opiskelijaan), sen sijaan etnologian opiskelijamäärää ei ole tarpeen nostaa nykyisestä 15:stä. Helan esitystä kiintiön nostosta ei hyväksytty yliopiston hallituksessa.
- Valintakomenettelyä kehitettiin nykyisen, toimivan mallin pohjalta. Hakupaine oli suurempi kuin aikaisempina vuosina: Helaan haki 2013 yhteensä 748 henkilöä, joista 219 etnologiaan ja 529 historiaan. Hakijoita oli 50 enemmän kuin 2012. Historian valintakokeeseen saapui 192 henkilöä, etnologian kokeeseen 91 ja molempien aineiden yhteiseen 37. Lisäksi historiaan valittiin suoraan, ilman pääsykoetta 10 parhaiten historian ainereaalista kirjoittanutta.
- Aineenopettajaksi hakeutuvat valittiin niin ikään suoravalintamenettelyllä (haastattelun jälkeen) pääaineopinto-oikeuden saaneiden joukosta. Etnologian valintakoetta kehitettiin onnistuneella tavalla: hakijoiden määrä nousi selvästi.
- Historian valintamenettelyn uudistus valmistui vuoden 2013 aikana; ensimmäisen kerran uutta järjestelmää kokeillaan kevään 2014 valinnoissa. Uudessa järjestelmässä hyödynnetään suoravalinnasta saatuja hyviä kokemuksia ja luovutaan kokonaan valintakokeesta. Järjestelmässä valitaan historiaa hakeneista parhaiten ylioppilaskirjoituksessa tietyissä aineissa menestyneistä joukko haastateltaviksi, joista puolestaan valitaan parhaat ja motivoituneimmat Helaan opiskelijoiksi.
- Maisteri- ja tohtoriopintoihin valittavat on systemaattisesti haastateltu, mikä on osoittautunut toimivaksi ratkaisuksi motivaation selvittämiseksi.
- Aineenopettajakoulutuksen kehittämistä on pohdittu ainespesifissä yhteistyöryhmässä (OKL, Norssi, Kasvatustiede, Hela) sekä tiedekuntatason yhteistyöryhmässä (HTK, Kasvatustiede, OKL)
- Vaihto-opiskelijoiden määrä on kasvanut Helassa selvästi: vuonna 2013 vaihto-opiskelijoita oli 20 ja vuonna 2012 peräti 29. Näin Helan osuus tiedekunnan vaihto-opiskelijoiden määrästä on noussut 17 – 18 prosentin tuntumaan, kun se aiemmin jäi reilusti alle kymmeneen prosenttiin. Syynä vaihto-opintojen suosioon on opetusohjelmauudistuksessa rakennettu uusi polku aineopintotasolle kansainvälisiin opintoihin (sekä vaihto-opiskelijoille että omille opiskelijoille) sekä prof. Starkin johtama North-South-South –hanke. Jälkimmäisen päätyttyä 2013 on todennäköistä, että vaihto-opiskelijoiden määrä Helassa tulee laskemaan.
- työelämäopintoja kehitettiin entisestään ja taloushistorian yhteistyötä Kauppakorkeakoulun kanssa syvennettiin. Jatko-opintoihin rakennettiin oma opetussuunnitelma, joka pohjautuu tiedekunnan Jopsiin, mutta sisältää Helan omia täydennyksiä ja tarkennuksia.
- Opetusohjelmassa tarjottiin uuden opetussuunnitelman mukaisesti työelämärelevanssikoulutusta, yhteistyökursseja Jyväskylän yliopiston Kauppakorkeakoulun kanssa sekä kansainvälistä koulutusta.

- Yhteistyötä keskeisten sidosryhmien kanssa harjoitettiin vilkkaasti mm. avoimen yliopiston ja tiedelukion (Norssi) kautta. Hela osallistui myös aktiivisesti mm. Opetushallituksen perusopetuksen OPS-suunnitteluun sekä yhteistyössä Kansallisarkiston kanssa arkistohallinnan koulutuksen kehittämiseen.

Henkilöstö

- Vuoden 2013 aikana hyödynnettiin täysimittaisesti tutkimushenkilöstön integroimista opetustehtäviin kokonaistyöajan puitteissa.
- Laitos tuki henkilöstön pedagogista kouluttautumista

Laitoksen sisäinen toimivuus

Henkilöstö

Motivoitunut ja laadukas henkilöstö on Historian ja etnologian laitoksen tärkein voimavara. Parhaan henkilöstön pitäminen laitoksella ja uusien rekrytointi on menestyksellisen toiminnan keskeisin edellytys.

Vuoden 2013 aikana laitoksella työskenteli erilaisissa ja eripituisissa palkkasuhteissa noin 80 eri henkilöä (mukaan lukien harjoittelijat ja avustajat). Lisäksi apurahoilla ja erilaisilla ulkopuolisilla rahoitusjärjestelyillä laitoksen tiloissa työskenteli parikymmentä henkilöä. Opinto-, henkilöstö- ja taloushallinnon tukena toimi tiedekunnan palvelukeskus. Laitoksella toimi kaksi amanuenssia. Osastosihteeri oli kevään vuorotteluvapaana ja siirtyi syksyllä fyysisesti palvelukeskukseen, mutta toimi edelleen ensisijaisesti Helaa avustavissa tehtävissä. Laitoksella toimi koko vuoden yksi harjoittelija opetus- ja tutkimushenkilökunnan tukena; harjoittelijat valitaan laitoksen opiskelijoiden joukosta kolme kuukautta kestäviin työsuhteisiin. Syksyn 2013 aikana laitoksen tutkimuskeskittymissä työskenteli 12 tutkimusavustajaa.

Vuoden aikana oli haussa etnologian ja yleisen historian professuurien haut. Yleisen historian tehtävään oli kaikkiaan 14 ja etnologian tehtävään 17 hakijaa. Näistä yleisen historian professori ennätettiin valita (Ahonen) vuoden 2013 aikana, kun taas etnologian professorin valinta siirtyi vuodelle 2014.

Keväällä 2013 järjestettiin työsuhteessa oleville ypj-neuvottelut, joiden yhteydessä käytiin myös kehityskeskusteluja. Painetta palkkojen korottamiseen oli jonkin verran, mutta korotuksia keskusteluissa tuli erittäin vähän. Jonkin verran vuoden aikana hyödynnettiin sekä vaati- että suorituslisää palkankorotuksissa.

Vuoden aikana toteutetussa työhyvinvointikyselyssä Hela sai erinomaiset tulokset.

Strategian keskeisimmät henkilöstötavoitteet ovat:

- Turvata henkilöstön jaksaminen, motivointi ja avoin tiedonkulku
- Helaan rakennetaan sisäinen urapolku, jossa tutkimus- ja opetustehtävissä perus- ja täydentävällä rahoituksella työskenteleviä motivoidaan ja kannustetaan uravalinnoissaan

Toimenpiteet henkilöstöstrategian tavoitteiden saavuttamiseksi on määritelty laitoksen henkilöstöohjelmassa. Sisäisen urapolun elementtejä toteutettiin seuraavin toimenpitein:

- Tohtorikoulutettavien (apu)rahoitusta kehitettiin yhteistyössä tiedekunnan kanssa. Varauduttiin vuonna 2014 alkaviin tohtorikoulutettavan työsuhteisiin, joihin valittiin henkilöt vuoden lopulla.
- Laitoksella kesällä 2013 haussa olleisiin tutkimusavustajan tehtäviin oli 35 hakijaa, joista 12 valittiin tehtäviin (Hiljanen, Häkkinen, Impola, Juvonen, Kajander, Karvonen, Koivisto, Kontturi, Kärkkäinen, Raivio, Taskinen, Tuovinen)
- Laitoksella käynnissä oleviin projekteihin palkattiin lukuisia tutkijoita. Yhteiskunnan historia huippuyksikkö mahdollisti muutamien professorien vapaaksiostot (Markkola ja Nummela)
- Laitoksella työskenteli kaksi yhdysvaltalaisprofessoria pidemmällä *visiting fellow* -kaudella (Lavery ja Eloranta).

Tilat

Laitoksen toiminta keskitettiin H-rakennukseen, jossa työskenteli vuoden lopussa jo lähes 70 henkeä (syksyllä 2011 lukumäärä oli noin 40). Lisäksi Mattilanniemen Kärjestä saatiin väistötilaa niille henkilöille, jotka aiemmin työskentelivät Educa-rakennuksessa. Kärjessä työskentelivät myös laitoksen tutkimusavustajat. Tilankäytön rationalisointia jatkettiin: Helassa ainoastaan professoreilla on omat työhuoneet. Laitokselle hankittiin jonkun verran uusia kalusteita (mm. sähköpöytiä) sekä tablet-laitteet kaikille; jälkimmäisten tavoitteena on vähentää paperinkulutusta ja tarvetta varastoida kirjoja työhuoneissa. Vuoden aikana valmistuivat myös alustavat suunnitelmat Villa Ranan peruskorjauksesta.

Helan johtaminen

Laitoksen hallintomalli perustuu avoimeen vuorovaikutukseen henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Laitoksen johtaja raportoi Helan hallintomallin mukaisesti strategian toteutumisesta johtoryhmälle kerran kuussa, professorikokoukselle neljä kertaa vuodessa ja laitoskokoukselle kaksi kertaa vuodessa. Laitoksessa toimi 2013 kaksi varajohtajaa (Stark ja Mikkonen), vuonna 2014 siirrytään yhden varajohtajan malliin.

Oppiaineiden pääedustajat vastaavat oman oppiaineensa toiminnasta ja pedagoginen johtaja laitoksen koulutuksen kehittämisestä. Toiminnasta keskustellaan säännöllisesti henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Tutkimushankkeiden johtajat toimivat vastuullisesti omien hankkeidensa johdossa. Laitoksella toimi vuoden mittaan erilaisia työryhmiä.

Strategian linjaukset huomioidaan vuosittaisissa toimintasuunnitelmissa ja -kertomuksissa.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Helan yhteiskunnallinen vuorovaikutus kytkeytyy tutkimukseen ja koulutukseen: laitos tuottaa korkeatasoista tutkimusta sekä kouluttaa huippuosaajia yhteiskunnan palvelukseen. Helan tehtävä on vaikuttaa laitoksen tutkimuksen ja koulutuksen paikallisiin, kansallisiin ja kansainvälisiin olosuhteisiin sekä tuoda laitoksella tehtävää työtä laajempaan tietoisuuteen.

Yhteiskunnalliseen vuorovaikutukseen sisältyy Helan henkilökunnan ja opiskelijoiden toiminta erilaisissa asiantuntija- ja kansalaistehtävissä sekä monipuolinen yhteistyö eri sidosryhmien kanssa.

Taulukko 2. Yhteenvedo Helassa järjestetyistä tapahtumista

	Lkm	Osallistujia	Ulkomaisia osallistujia
Kansainväliset	10	427	148
Kotimaiset	5	95	..
Populäärit	10	222	..
Yht	25	744	148

Strategian keskeisimmät tavoitteet yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen osalta ovat:

- Sidosryhmäyhteistyötä laajennetaan, syvennetään ja systematisoidaan
- Yksittäisten tutkijoiden ja tutkimusryhmien sidosryhmät pyritään saamaan laajemmin koko laitoksen sidosryhmiksi
- Vahvistetaan Helan tutkimuksen ja koulutuksen asemaa ja näkyvyyttä kansallisessa ja kansainvälisessä tiedeyhteisössä sekä erilaisissa asiantuntijatehtävissä

Strategian toimenpideohjelmaan on listattu konkreettisia toimenpiteitä yllämainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Konkreettisina toimenpiteinä vuoden 2013 aikana muun muassa:

- Laitoksella järjestettiin kymmenen yleisötapahtumaa, joihin osallistui yhteensä 222 henkeä. (Taulukko 2)
- Kehitettiin ja laajennettiin ulkoista viestintää muun muassa päivittämällä laitoksen kotisivuja
- Henkilöstö hakeutui aktiivisesti tehtäviin kansallisessa ja kansainvälisessä tiedeyhteisössä
- Helan henkilökunnan toiminta erilaisissa tieteen- ja koulutusalan asiantuntijatehtävissä ja muissa tärkeissä yhteiskunnallisissa tehtävissä otettiin huomioon niin työsuunnitelmissa, työajan kohdentamisessa kuin henkilökohtaista työn suoritusta arvioitaessa.
- Tilaustutkimusten asema Helassa organisoitiin systemaattisesti niin, että ne tuottavat maksimaalisen hyödyn myös koulutukselle ja tutkimukselle. Vuoden aikana solmittiin useita tilaustutkimus- ja tutkimusyhteistyösopimuksia.

Kansainvälinen toiminta

Historian ja etnologian laitos on kansainvälisesti tunnettu ja tunnustettu tutkimus- ja koulutuslaitos. Helan tutkijat ovat monipuolisesti verkottuneita, laitokselta vierailtiin runsaasti eri puolilla maailmaa tutkijavierailuilla, ja laitoksella myös käytiin aktiivisesti eri maista. Laitoksella järjestettiin kymmenen kansainvälistä tutkijatapaamista, joihin osallistui 427 henkeä, näistä 148 ulkomaalaista (Taulukko 2). *Interpersonal Violence Interventions* -konferenssissa oli osallistujia 35 maasta, *Mobile Telephony in the Developing World* -konferenssissa 21 maasta, ja *Agency and State Building* -konferenssissa 12 maasta.

Myös opettaja- ja opiskelijavaihto oli vilkasta. Hela Visiting fellow -ohjelma toi laitokselle kaksi tutkijaa pidemmille vierailuille (Eloranta ja Lavery). Laitos osallistui syksyllä australialaisprofessori Christopher Lloydin palkkaukseen yhdessä Tampereen yliopiston kanssa. Sidylamine Bagayoko työskenteli CIMOn rahoituksella yhdeksän kuukautta tohtorikoulutettavana Helassa. Vaihto-opiskelijoita oli parikymmentä.

Kaikissa Suomen Akatemialle ja muille rahoittajille lähetetyissä hankehakemuksissa kansainväliset verkostot ja tutkijoiden liikkuvuus olivat keskeisiä elementtejä.

Koulutuksen osalta jatkui prof. Starkin johtama North-South-South –hanke, yhteistyössä useiden Afrikan maiden kanssa (Etiopia, Kenia, Malawi ja Mali). Hanke sai rahoitusta CIMO:lta/ulkoministeriöltä ja rehtorilta.